

nyɛnɔɔ / mán-/ sintin

Abdulayi Bari

N'an ye danyɛ gafew lajɛ, tɔɔ minnu kannyɛ fɔɔ ye /mán-/ ye, olu man ca :

- mandigi, mandimi, mantɔn, mántɔ, mánkan (olu tɛ tɔɔ ye) ;
- mánden, mánkalan, mánkan, mánsa (olu t'a la, bawo olu /mán-/ kan jiginnen don).

Kɔɔɔɔ bɛ minnu kan, olu file :

- mángoro** funteni jamana jiri don ; a den bu nyɛ nerɛman don ; a ka timin, a kasa ka di.
- mánje** funteni jamana jiri don ; a den bɔlen bɛ je fɛ, nk'a t'o bɔ bonya na, o t'a bɔ timinya na, ale kɛnɛ de bɛ dun.
A tɔɔ werɛw : loje, mananje.
- mánkala** funteni jamana sɛnɛfɛn ; nyɔ bɔnzɔn ; a kala ka timin, a bɛ sɛnɛ o de kanma ka sukaro bɔ a la.
A tɔɔ werɛw : timinkala, hawsa kala ; nyiminni kala.
- mánnɔ** (*) Suman kɛsɛ ; nyɔ bɔnzɔn ; a bɛ sɛnɛ Afriki ni Erɔpu ni Ameriki bɛɛ.
A tɔɔ werɛ : kaba.
- mántiga** funteni jamana sɛnɛfɛn ; a bɛ ku jigɛn, o farama don. a kɛsɛ bɛ nyimin, a tulu fana bɛ bɔ.
A tɔɔ min dɔnnen bɛ kɔsɛbɛ o ye "tiga" ye.

Danye duuru In bee ye senefen togo ye, a bee ye dunfen ye

N'i ye /mán-/ bo min togo la, o be ke senefen were ye min n'a bolen
be nyogon fe. A be ke u denw bolen be, wali u sunw, wali u furaw.

- mánje den ni je bolen be, nk'a ka timin n'o ye ;
- mánkala ni (nyo) kala bolen be, nk'a ka timin n'o ye ;
- mánnya ni nya bolen be, nk'a ka timin n'o ye ;
- mántiga ni tigan Inkurun bolen be, nk'a ka timin n'o ye ;
- mángoro ni woro(**) bolen be, nk'a ka timin n'o ye.

O tuma /mán-/ be /timin/ jo yoro la, i n'a fo mankala ni timinkala.
Bee y'a don, n'a fora "a be manamanan", o ye timinya ladege kan ye.

Manje fana togo were ye mananje ye

/mán-/ ye /mána/ (manan) mɔsonnen de ye. A ka ca, ni fen min ka timin
kosebe, o be nɔɔ, mana b'a la : mana be di la ; mana be sukaro la ; fini be
don mana min na o ka timin, gomi fana ka timin.

/mán-/ sintin ye /mána/ de ye/

-----

* **mannyo** : daw b'a seben /máanyo/ ; olu be nunnafo [ã] de jate samani ye.

** **mangoro** : - /mangoro/ bɔra Anglɛ kan [mæ̃gou] de la. Bamanan kan
fo bagaw b'a sintin ye lema ka ke /mán-woro/ ye, k'a d'a
kan a sun ni woro sun bolen don.

- A ka ca ni /w/ dara nunnafo kan, a fo cogo be ye lema :

don o don ---> (don wo don) ---> [dɔ́gɔ́dɔ́]

salon o ---> (san wo) ---> [sáǵó]

man-woro ---> (manworo) ---> [má'ǵóró]